

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, професора,
завідувача кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя

Співака Сергія Михайловича

на дисертаційну роботу **Абушова Теймура Аловсат огли**
на тему «Формування інтегрованої системи управління ресурсами та
інформаційними процесами на промисловому підприємстві»,
подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі
знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

1.Актуальність теми дослідження

Трансформаційні зміни сучасної економіки, зумовлені впливом глобалізаційних процесів, активним впровадженням цифрових технологій, наслідками пандемічних криз та повномасштабної військової агресії, значно підсилили вимоги до прийняття управлінських рішень щодо ресурсного забезпечення та ефективного управління інформаційними процесами на промисловому підприємстві. У зв'язку з цим, актуалізується необхідність поглиблених наукових досліджень, спрямованих на формування та функціонування інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами на підприємстві, що передбачає пошук інноваційних управлінських підходів, адаптованих до нових викликів соціально-економічного середовища.

Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена необхідністю підвищення ефективності функціонування та забезпечення стійкого розвитку підприємств машинобудівної галуззі в умовах посилення конкурентного тиску, нестабільності зовнішнього середовища, цифрової трансформації та потреби в адаптації до викликів воєнного періоду.

Наукове обґрунтування й удосконалення інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами на підприємстві набуває особливої актуальності як процес розбудови цілісної системи управлінських дій, спрямованих на формування, розвиток і раціональне використання ресурсів відповідно до довгострокових стратегічних цілей підприємства. Така система повинна враховувати галузеву специфіку, інноваційно-технологічні зміни та потребу у підвищенні соціально-економічної стійкості підприємств машинобудівної промисловості.

З огляду на зазначене, проблематика дослідження дисертаційної роботи є актуальною, оскільки спрямована на вирішення комплексу проблем, пов'язаних з формування системи управління, яка забезпечує максимальну інтегрованість управління ресурсами та інформацією на підприємствах. Розроблення та формування теоретико-методичних основ та науково-практичних рекомендацій

щодо формування інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами на промисловому підприємстві, що є метою дисертаційної роботи Абушова Т.А., має важливе наукове та практичне значення.

Дисертаційна робота Абушова Т.А. виконана відповідно до планів науково-дослідних робіт Хмельницького національного університету в межах науково-дослідної теми «Моделювання стратегій безпечного розвитку інноваційно-орієнтованих соціально-економічних систем» (номер державної реєстрації 0122U001212), де автором обґрунтовано ключові положення формування інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами у єдності та підпорядкованості із загальною стратегією розвитку підприємств.

Тематика дисертації відповідає сучасним науковим напрямам досліджень у галузі 07 «Управління та адміністрування», зокрема за спеціальністю 073 «Менеджмент», і узгоджується з пріоритетними тематичними напрямками наукових досліджень закладів вищої освіти та наукових установ щодо розробки інструментів підвищення конкурентоспроможності підприємств через ефективне використання кадрового потенціалу.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі Абушова Т.А. на тему «Формування інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами на промисловому підприємстві», достатньо обґрунтовані, достовірні та підкріплені результатами успішної реалізації практичних заходів впровадження.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень забезпечується: дослідженням праць вітчизняних і зарубіжних науковців з проблематики стратегічного управління кадровим потенціалом підприємства, законодавчих та нормативно-правових документів; використанням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження (діалектичного методу пізнання, системного аналізу, абстрактно-логічного та емпіричного методів, статистичного та компаративного аналізу, економіко-математичних методів, системно-структурного аналізу, графічного і табличного методів); використанням сучасної інформаційної бази, що включає офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, центральних та місцевих органів виконавчої влади; звітної документації окремих машинобудівних підприємств та інших установ.

Застосований у дослідженні інструментарій дозволив дисертанту належним чином вирішити поставлені завдання і сформулювати обґрунтовані

висновки, зокрема: вивчити теоретико-методологічні підходи до формування інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами на промисловому підприємстві; удосконалити систематизацію ресурсів підприємства; узагальнити існуючі наукові підходи до трактування понять «інформаційний потік», «інформаційний процес»; проаналізувати підходи до оптимізації використання ресурсів підприємств; здійснити аналіз послідовності врахування впливу факторів середовища на діяльність підприємств у сфері управління ресурсами; розробити рекомендації щодо планування ресурсів машинобудівного підприємства; розробити модель автоматизації управління ресурсами промислового підприємства; вдосконалити порядок аналізу відповідності ресурсних та інформаційних потоків.

Висновки та рекомендації, сформульовані за результатами дослідження, є логічно обґрунтованими та повною мірою відображають основні наукові положення, що випливають із мети та завдань дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота вирізняється структурованістю та внутрішньою логікою побудови, аргументованими твердженнями та практичною спрямованістю отриманих результатів, які є науково обґрунтованими, характеризуються науковою новизною.

Достовірність сформульованих та обґрунтованих теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій дисертаційної роботи підтверджується також їх апробацією на науково-практичних конференціях, публікацією у закордонних виданнях та у наукових фахових виданнях України, використанням у практичній діяльності промисловими підприємствами та державними установами, а також у навчальному процесі.

3. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи

Теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи відзначаються науковою новизною, що в комплексі спрямована на поглиблення теоретико-методичних положень та розробку науково-прикладних рекомендацій щодо формування інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами на промисловому підприємстві.

Основним науковим результатом, що характеризується науковою новизною, є вперше розроблена архітектура інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами підприємства, що базується на адаптивній інтегрованості ресурсів та інформаційних процесів (с. 168-183), а також у межах даної системи управління ресурсами розроблено модель автоматизації управління ресурсами (с. 217-225), яка базується на оцінці відповідності структури інформаційних процесів підприємства та бізнес-процесів, врахуванні фінансових можливостей підприємств й необхідності

навчання працівників, та передбачає створення спільного координаційного центру управління ресурсами та інформаційними процесами.

У дисертації удосконалено науково-методичний підхід щодо розуміння інформації як стратегічного ресурсу підприємства як координуючого елементу управління між ланками системи підприємства у процесі набуття нових знань, що визначають можливості розвитку організації та є інструментом для підвищення ефективності функціонування (С. 61-63);

Запропонована автором модель управління ресурсними та інформаційними потоками, яка відображає існуючі особливості функціонування вітчизняних машинобудівних підприємств та враховує необхідність синергетичного підходу до управління матеріальними та інформаційними ресурсами (С. 162-164).

Удосконалено планування ресурсів промислового підприємства із використанням програм, що враховує стан та тенденції використання ресурсів машинобудівними підприємствами Вінницької області при розробці типової програми оптимізації використання ресурсів машинобудівного підприємства й базується на інтегрованості управління ресурсами та інформаційними процесами (С. 188-192), систему моніторингу управління ресурсами та інформаційними ресурсами підприємства, яка базується єдності підходу до спостереження усіх матеріальних, трудових та інформаційних ресурсів та передбачає встановлення відповідності показників й рівнів управління на основі їх релевантності, охопленні показників макрорівня, мезорівня, окремих процесів та програм (С. 194-203) та систему аналізу відповідності ресурсних та інформаційних потоків, з метою усунення невідповідностей та подальшого вибору параметрів для автоматизації (С. 218-222).

Автором проведено структурування ресурсів підприємства, що передбачає відокремлення групи нематеріальних ресурсів та об'єднує інформаційні, інтелектуальні й організаційно-управлінські ресурси, які безпосередньо пов'язані із використанням різних груп даних на підприємстві (С. 58-59).

Слід також відзначити запропоновані автором підходи до розуміння базових понять, зокрема, запропонований понятійний та категорійний апарат щодо визначення поняття «інформаційний процес», який на відміну від існуючих підходів охоплює не лише інформаційний потік, як сукупність інформаційних повідомлень від генератора до отримувача, а й технології, які застосовуються для отримання, накопичення та передачі інформації, й прийнятий на підприємстві порядок накопичення, зберігання, захисту інформації (С. 92-94).

Подальшого розвитку набули науково-методичні підходи до оптимізації ресурсів використання ресурсів, які поруч із забезпеченням відповідної кількості ресурсів необхідної якості у вказаний часовий проміжок доповнено

наявністю у персоналу підприємства необхідних компетенцій щодо управління та використання ресурсів (С. 75, 101) та до аналізу впливу факторів середовища на діяльність підприємств у сфері управління ресурсами, який на відміну від існуючих підходів, передбачає здійснення визначеної послідовності дій із формуванням загального переліку факторів прямого та опосередкованого впливу й подальшою оцінкою найбільш значущих факторів (С. 106-107).

4. Практичне значення отриманих результатів

Практичне значення одержаних результатів підтверджується можливістю ефективного застосування запропонованої автором інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами у діяльності промислових підприємств в умовах сучасних викликів.

Розроблені рекомендації та прикладні рішення спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємств на засадах впровадження інноваційних підходів до формування та функціонування інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами.

Отримані наукові результати впроваджено на регіональному рівні та на рівні підприємств: в діяльності Департаментом міжнародного співробітництва та регіонального розвитку Вінницької ОВА (довідка про впровадження № 756/01 від 20.05.2025), департаментом економіки і інвестицій Вінницької міської ради (довідка про впровадження №44 від 14.05.2025), Хмельницькою обласною організацією спілки економістів України (довідка про впровадження № 28 від 02.05.2025) та на машинобудівних підприємствах: ТОВ «45 Експериментальний механічний завод» (довідка про впровадження № 829 від 30.05.2025), ТДВ «Брацлав» (довідка про впровадження № 873 від 03.06.2025), ТОВ «Агромаш-Калина» (довідка про впровадження № 176 від 30.05.2025), ТОВ «ГРІН КУЛ» (довідка про впровадження № 24 від 15.05.2025).

Теоретичні та методичні напрацювання дисертації впроваджені в освітній процес Хмельницького національного університету при викладанні дисциплін «Менеджмент», «Міжнародний менеджмент», «Менеджмент і маркетинг» (довідка про впровадження № 132 від 02.05.2025).

5. Повнота викладу наукових положень та результатів в опублікованих працях

Кількість наукових публікацій, обсяг, якість і повнота висвітлення результатів дослідження та розкриття змісту дисертації Арбушова Т.А. відповідають встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України. В опублікованих наукових працях автора повністю викладено основні положення дисертаційної роботи.

Загальний науковий доробок автора за темою дисертації становить 22 наукові праці загальним обсягом 8,22 друк. арк., у тому числі опубліковано 2 статті у закордонних наукових виданнях, 10 статей у наукових фахових виданнях України (7,1 друк. арк.) та 10 публікацій за матеріалами міжнародних наукових конференцій (1,22 друк. арк.). Із даного переліку автору належить 7,57 друк. арк.

6. Оформлення дисертації та дотримання принципів академічної доброчесності

Дисертація виконана на належному науково-теоретичному рівні з використанням сучасної термінології, характерної для спеціальності «Менеджмент», оформлена у відповідності зі встановленими вимогами.

Дисертація є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке має логічну структуру, системний виклад матеріалу та наукову цінність. Поставлена автором мета досягнута, а завдання дисертаційної роботи виконані. Зазначені наукові положення, результати теоретичних і аналітичних досліджень, висновки та пропозиції дисертаційної роботи сформульовані, апробовані і виносяться на захист уперше, що свідчить про їх наукову й практичну новизну.

Самостійний характер виконання дослідження підтверджується оригінальністю стилю викладення матеріалу, науковим внеском здобувача та його апробацією у формі публікацій і виступів.

Повний обсяг дисертації становить 273 сторінок друкованого тексту, з яких основна частина викладена на 233 сторінках. Список використаних джерел налічує 171 позицію, що засвідчує належне опрацювання наукових джерел та актуальної літератури з теми дослідження.

У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях. В роботі не виявлено порушень академічної доброчесності.

Тема, зміст та наукові результати дисертаційної роботи Абушова Т.А. на тему «Формування інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами на промисловому підприємстві» повністю відповідають спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи наукове та прикладне значення одержаних автором результатів, відзначаючи цілісність та завершеність дисертаційної роботи, варто звернути увагу на недостатньо аргументовані та дискусійні положення й

висловити зауваження, які в окремих випадках мають рекомендаційний характер і потребують додаткового обґрунтування чи уточнення.

1. Для позначення передачі інформації від генератори до отримувача традиційно використовують поняття «інформаційний потік». Водночас автор виносить на захист уточнення поняття «інформаційний процес». Із тексту роботи незрозуміло, яким чином уточнення вказаних понять корелює із формуванням інтегрованої системи управління ресурсами.

2. У роботі недостатньо відображено вплив воєнних дій на господарську діяльність машинобудівних підприємств Вінницької області.

3. На рис. 3.2 одним із елементів інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами автор визначає організаційно-функціональний блок. У тексті роботи на С. 178-179 розкрито його завдання, однак до кінця не розкрито яким чином забезпечується функціональність такого управління запропонованої системи, яка роль у цьому процесі вказаного елемента.

4. Незважаючи на важливість трудових ресурсів, у роботі недостатньо уваги приділено управлінню цим видом ресурсів.

5. Автоматизація управлінських завдань сучасного підприємства зазвичай передбачає впровадження та використання комплексних систем, одним із елементів якої є управління ресурсами. Водночас автор, серед пунктів новизни зазначає модель автоматизації управління ресурсами у межах інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами та характеризує її зміст на с. 217-222 роботи. Однак, доцільно було детальніше описати у чому особливості вказаного підходу до автоматизації.

Проте, зазначені дискусійні положення та зауваження мають рекомендаційний характер щодо ідентифікації можливих напрямів подальших досліджень автора і не знижують наукової та прикладної цінності одержаних у дисертаційній роботі наукових результатів.

8. Висновок щодо дисертаційної роботи в цілому

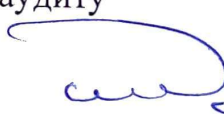
Дисертаційна робота Абушова Теймура Аловсат огли на тему «Формування інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами на промисловому підприємстві» є самостійним, завершеним кваліфікаційним науковим дослідженням, містить вирішення актуального науково-практичного завдання, що полягає у розвитку теоретичних засад, розробці науково-практичних підходів та формуванні практичних рекомендацій щодо вдосконалення інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами на промисловому підприємстві.

Дисертаційна робота містить нові, науково обґрунтовані, раніше не захищені наукові положення та результати, отримані особисто автором. Дослідження виконано на достатньо високому науково-теоретичному, методичному та практичному рівнях, основні наукові положення та отримані результати обґрунтовано, достатньо повно висвітлено в опублікованих наукових працях. Наведена в дисертації анотація повною мірою висвітлює основні положення та висновки наукового дослідження, відображає структуру роботи та послідовність викладу теоретичного матеріалу. Фактів порушення академічної доброчесності в роботі не виявлено.

Враховуючи ступінь наукової новизни представлених теоретичних та практичних результатів досліджень, отриманих висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукову обґрунтованість, рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності, ступінь апробації і відображення основних положень дослідження, дисертаційна робота Абушова Теймура Аловсат огли на тему «Формування інтегрованої системи управління ресурсами та інформаційними процесами на промисловому підприємстві» відповідає спеціальності 073 «Менеджмент» та вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 (зі змінами), а її автор, Абушов Теймур Аловсат огли, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Тернопільського національного технічного
університету ім. І.Пулля

 Сергій СПІВАК

Підпис офіційного опонента доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри бухгалтерського обліку та аудиту СПІВАКА С.М. засвідчую:

Перший проректор
Тернопільського національного технічного
університету ім. І.Пулля,
доктор технічних наук, професор

Олег ЛЯШУК